

Nr 190.

Av herr **Isaksson m. fl.**, om vissa åtgärder för att förhindra tandsjukdomar hos skolbarn.

Tandsjukdomarnas härjningar ha i vårt land fått en våldsam omfattning. Redan i skolåldern ha över 95 % av barnen karies (tandröta). Enligt en undersökning på nyinskrivna värnpliktiga, företagen 1943, hade endast 3 man på 1 000 friska tänder. Frekvensen av karies synes också fortsätta att stiga. Trots samma avverkningskapacitet i fråga om fyllningar etc. har behandlingstiden per barn och år vid Stockholms folkskolor från 1942 till 1948 ökat med 50 %. De möjligheter som stå till buds i fråga om skoltandvård, folktandvård och privat tandvård äro också otillräckliga att tillförsäkra hela svenska folket vård. Läget är ytterst allvarligt.

Även med den utökning av antalet tandläkare, som åstadkommes genom inrättandet av tandläkarhögskolan i Malmö, är det uppenbart, att även under de närmaste årtiondena ett tillfredsställande förhållande icke kan uppnås i fråga om tandvårdsbehov och tandvård, om icke åtgärder vidtagas för att söka åstadkomma en sänkning av kariesfrekvensen. Detta sakförhållande har också vid tidigare tillfällen uppmärksammats av riksdagen. Som följd av en motion år 1939 (I: 116) har medicinalstyrelsen fått i uppdrag att söka utröna tandsjukdomarnas orsak. Sedan år 1945 pågå också i medicinalstyrelsens regi vid Vipeholms sjukhus i Lund omfattande undersökningar rörande karies uppkomst. Även vid tandläkarhögskolorna bedrivs en omfattande forskning inom samma område.

Dessa forskningar kunna förväntas giva vidgade och måhända nya möjligheter till förebyggande åtgärder mot karies. Det vore därför måhända motiverat att först avvakta resultaten av dessa forskningar. Emellertid pekar tandläkarnas samlade erfarenhet under lång tid och i alla länder på vissa faktorer, vilka allmänt anses ha bidragit till att tandsjukdomarnas utbredning bland civiliserade folk antagit så katastrofala dimensioner. Speciellt anses den oerhört stegrade förbrukningen av raffinerat socker i mycket hög grad ha bidragit till kariesfrekvensens stegring. Under kriget visade sig också en markant förbättring i tandtillståndet i de länder, där konsumtionen av sötsaker minskades väsentligt, såsom t. ex. i Finland och Norge.

I vårt land uppgick försäljningsvärdet av »snask» året 1947 till 325 miljoner kronor. Dessa sötsaker äro så gott som uteslutande njutningsmedel och icke ur någon synpunkt hälsosamma. De förtäras i okontrollerade mängder mellan måltiderna, vilket minskar aptiten, och därigenom rubbas

en sund daglig kostordning, med de risker detta kan innebära för det allmänna hälsotillståndet.

Svenska tandläkaresällskapet och Sveriges tandläkarförbund hava nyligen tagit initiativet till bildande av en riksförening för tandsjukdomarnas bekämpande. Det har därvid betonats, att en av denna förenings angelägnaste uppgifter blir att genom propaganda eller på annat sätt söka nedbringa lyxkonsumtionen av socker och sötsaker.

Från det allmännas sida har tandvårdens socialmedicinska betydelse poängterats framför allt genom beslutet om folktandvård 1938. Folktandvården kan icke ens sedan den blivit utbyggd — vilket måste taga många år i anspråk — fylla allt behov av tandvård. Som av ovanstående framgår, måste detta framför allt tillskrivas det faktum, att behovet av tandvård i vårt land är enormt och att personalresurserna icke äro tillräckliga. Frågan har även stor ekonomisk räckvidd. Tandvårdskostnaderna torde för närvarande, grovt uppskattat, uppgå till ca 120 miljoner kronor per år.

Med hänsyn till vad ovan framhållits och som ett led i strävandena att söka nedbringa kariesfrekvensen hemställa vi,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte förelägga kungl. skolöverstyrelsen att vidtaga åtgärder i syfte att förhindra förtäring av sötsaker under skoltid.

Stockholm den 25 januari 1950.

Torsten Isaksson.

Hjalmar Nilsson
i Alnarp.

Gustav Hallagård.

Hj. Weiland.

Gärda Svenson.

Erik Arrhén.